

Εργαστήριο 3ο

Μιλώντας για τον εκφοβισμό και τη βία στο σχολείο

Το φαινόμενο του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο είναι μια μορφή επιθετικής συμπεριφοράς που εμφανίζεται κυρίως στη σχολική πραγματικότητα, με επιπτώσεις ευρύτερες και πέρα από τη διαδικασία μάθησης. Προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία στους μαθητές, στους γονείς και στους εκπαιδευτικούς, καθώς οι εκφοβιστικές συμπεριφορές υπονομεύουν τον ψυχοπαιδαγωγικό και κοινωνικοποιητικό ρόλο του σχολείου.

Επιδημιολογικές έρευνες σε πολλές χώρες αφενός καταδεικνύουν την αυξητική τάση του φαινομένου και αφετέρου έχουν καταγράψει ότι τα μισά παιδιά περίπου σε κάποιο στάδιο της σχολικής τους σταδιοδρομίας έχουν πέσει θύματα κάποιου «νταή» και έχουν υποστεί απειλές, παρενοχλήσεις, πειράγματα, καψόνια, ξυλοδαρμούς, απομόνωση και γενικότερα εκφοβιστικές συμπεριφορές.

Οι επιπτώσεις από τον εκφοβισμό και τη βία στο σχολείο δεν αφορούν μόνο τα θύματα και τους θύτες ούτε μόνο ορισμένους μαθητές, αλλά διαμορφώνουν το ψυχολογικό κλίμα της τάξης και τη γενικότερη ατμόσφαιρα του σχολείου.

Τα επεισόδια εκφοβισμού μπορεί να ενισχυθούν ή να συντηρηθούν, να αποδυναμωθούν ή να περιοριστούν όχι μόνο με τη στάση και συμπεριφορά των άμεσα εμπλεκομένων σε αυτά, αλλά και με τη στάση και τον τρόπο που αντιδρά η ευρύτερη ομάδα των συμμαθητών (παρατηρητών) στις διαδικασίες θυματοποίησης των μελών της.

Κύριος στόχος του 3ου Εργαστηρίου είναι να κατανοήσουν οι μαθητές ότι ο εκφοβισμός και η βία στο σχολείο είναι μια συστηματική και απρόκλητη θυματοποίηση παιδιών από συμμαθητές τους που υπερτερούν –όχι μόνο σωματικά– με σκοπό να προκαλέσουν σωματική βλάβη και ψυχικό πόνο.

Ως μέσο για την επίτευξη του παραπάνω στόχου θα χρησιμοποιούνται ο διάλογος και η συζήτηση, καθώς και η καλλιτεχνική δημιουργία. Αφορμή για τη συζήτηση θα δοθεί από την ανάγνωση της ιστορίας με τίτλο «Ο Γιώργος, η Μαρία, ο Νάκος, ο Σπύρος, και τ' άλλα παιδιά...».

Στη συζήτηση που θα ακολουθήσει, οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να μιλήσουν για τις καταστάσεις και τα πρόσωπα της ιστορίας, να εκφράσουν τα συναισθήματά τους, να προσδιορίσουν το φαινόμενο του εκφοβισμού και να αναγνωρίσουν τις αρνητικές επιπτώσεις του.

Ο εκπαιδευτικός ως συντονιστής της συζήτησης οφείλει να είναι διαθέσιμος, να ακούει χωρίς να αξιολογεί και να αμφισβητεί την αυθεντικότητα του λόγου, καθώς και να κατανοεί τα πραγματικά μηνύματα που δίνουν οι μαθητές. Εξάλλου δε μας ενδιαφέρει η αντικειμενική περιγραφή των γεγονότων, αλλά η σημασία που τα μέλη της ομάδας προσδίδουν σε αυτά και το νόημα που έχουν για τους ίδιους.

Οι παραπάνω μεθοδολογικές κατευθύνσεις έχουν ως σκοπό να υποβοηθήσουν τη διαδικασία και να διευκολύνουν τον εκπαιδευτικό ώστε να εξυπηρετήσει καλύτερα τους στόχους του Εργαστηρίου. Η εκπαίδευση, ο ενθουσιασμός, η αυθεντικότητα, το κέφι και η δημιουργικότητα του εκπαιδευτικού αποτελούν, σε κάθε περίπτωση, τους καθοριστικούς παράγοντες για την επιτυχή έκβαση του Εργαστηρίου.

Α. ΣΤΟΧΟΙ

Να δοθεί η δυνατότητα στους μαθητές:

1. Να κατανοήσουν το φαινόμενο του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο.
2. Να μιλήσουν με αφορμή ένα κείμενο για τις καταστάσεις και τα πρόσωπα της ιστορίας και να εκφράσουν τα συναισθήματά τους.
3. Να κατονομάσουν τις αρνητικές επιπτώσεις του φαινομένου.

Β. ΜΕΘΟΔΟΣ

1. Συζήτηση.
2. Ανάγνωση κειμένου.
3. Εικαστική δημιουργία.

Γ. ΥΛΙΚΑ – ΜΕΣΑ

1. Φωτοτυπία που θα περιλαμβάνει την ιστορία που θα διαβάσουν.
2. Βιντεοπροβολέας.
3. Μπογιές – μαρκαδόροι.
4. Χαρτιά Α4.
5. Χαρτοσακούλες του μπακάλη.

Δ. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Δραστηριότητα 1η – Εισαγωγή

5'

Ο εκπαιδευτικός κάνει την εισαγωγή του Εργαστηρίου και ακολουθεί η διασύνδεση με το προηγούμενο Εργαστήριο.

Δραστηριότητα 2η

40'

Αρχικά μοιράζεται σε κάθε μαθητή ένα αντίτυπο της ιστορίας «Ο Γιώργος, η Μαρία, ο Νάκος, ο Σπύρος, και τ' άλλα παιδιά...». Στη συνέχεια προβάλλεται το ίδιο κείμενο στον προβολέα και ο εκπαιδευτικός το διαβάζει δυνατά.

Ακολουθεί συζήτηση με αφορμή το κείμενο. Με τη συζήτηση οι μαθητές θα διευκολυνθούν να κατανοήσουν τι είναι ο εκφοβισμός και η βία στο σχολείο, τι σημαίνει θυματοποίηση, γιατί αποτελεί πρόβλημα. Ο εκπαιδευτικός με τις ανάλογες ερωτήσεις θα εκμαιεύσει τα δύο βασικά χαρακτηριστικά του φαινομένου, δηλαδή τη διαφορά δύναμης και την ύπαρξη πρόθεσης. Με τη νοηματική επεξεργασία του κειμένου οι μαθητές θα αντιληφθούν και θα κατονομάσουν τις επιπτώσεις του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο.

Δραστηριότητα 3η

35'

Οι μαθητές χωρίζονται σε δύο ομάδες για να προετοιμάσουν τη δραματοποίηση της ιστορίας που θα πραγματοποιηθεί στο επόμενο Εργαστήριο.

Η πρώτη ομάδα θα βάλει τους διαλόγους ώστε το κείμενο να γίνει σενάριο και η δεύτερη ομάδα θα κατασκευάσει με τις καρτοσακούλες μάσκες των προσώπων της ιστορίας. Εφόσον μείνει χρόνος, μπορούν να εικονογραφήσουν, με εικόνες που συνειρμικά σχετίζονται με την ιστορία που διάβασαν.

Ε. ΣΥΝΟΨΗ – ΚΛΕΙΣΙΜΟ

10'

Το 3ο Εργαστήριο κλείνει με ομαδική συζήτηση. Ζητάμε από τα παιδιά να την αξιολογήσουν. Ρωτάμε τα παιδιά: «Τι σας άρεσε περισσότερο από αυτά που κάναμε σήμερα, τι δε σας άρεσε ή τι σας δυσκόλεψε, πώς θα χαρακτηρίζατε τη σημερινή μας δουλειά;»

Ο εκπαιδευτικός εκφράζει τη δική του άποψη, σκέψη, συναίσθημα.

Ανανεώνουμε το ραντεβού μας για την επόμενη συνάντηση που έχει ως θέμα την «Ενσυναίσθηση και Αλληλεγγύη».

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Σάββατο πρωί και ο Γιώργος είναι πολύ χαρούμενος που σήμερα δεν έχει σχολείο. Σχεδιάζει πώς θα περάσει το Σαββατοκύριακο κάνοντας πράγματα που τον ευχαριστούν. Θα ήθελε να πάνε μαζί με τη Μαρία και τον Νάκο στο καινούργιο πάρκο που θα εγκαινιάσει ο δήμαρχος στην περιοχή του. Ο Γιώργος είναι καλός μαθητής, του αρέσουν οι σχολικές εργασίες, όμως δεν έχει καθόλου όρεξη να πηγαίνει στο σχολείο, γιατί εδώ και κάποιες εβδομάδες δυο συμμαθητές, ο Γιάννης και ο Νίκος, του φέρονται άσχημα την ώρα του διαλείμματος. Συγκεκριμένα, τον κοροϊδεύουν, τον σπρώχνουν, τον βρίζουν και δεν τον παίζουν στην ομάδα του ποδοσφαίρου, παρόλο που ζητά να συμμετέχει και έχει ήδη αποδείξει πόσο καλός παίκτης είναι. Εκείνος πια, όταν τους βλέπει να πλησιάζουν, απομακρύνεται... Τελευταία δε βγαίνει καθόλου στο διάλειμμα. Η φίλη του Γιώργου, η Μαρία, δείχνει στενοχωρημένη τον τελευταίο καιρό. Στα διαλείμματα που μένουν μαζί μέσα στην τάξη, ο Γιώργος τη ρωτάει επίμονα μήπως είναι άρρωστη και γι' αυτό μένει συνέχεια μέσα. Η Μαρία όμως αποφεύγει να του απαντήσει προβάλλοντας διάφορες δικαιολογίες».

«Φαίνεται ότι η Μαρία, παρότι αισθάνεται τον Γιώργο φίλο της, δε θέλει να μιλήσει σε κανέναν από τους συμμαθητές της, αλλά ούτε και στη δασκάλα για το φόβο που νιώθει όταν την πλησιάζουν κάποια συγκεκριμένα παιδιά. Το μεγάλο της πρόβλημα είναι η τουαλέτα όπου κάποια παιδιά την ακολουθούν και την κλειδώνουν μέσα».

«Ο τρίτος της παρέας, ο Νάκος, ένα καινούργιο παιδί στην τάξη που δε μιλάει καλά ελληνικά ακόμα, έχει κι αυτός τη δική του αγωνία. Την ώρα του μαθήματος, όταν η δασκάλα γράφει στον πίνακα, ο Γιώργος και ο Σπύρος του μουντζουρώνουν τα τετράδια και του παίρνουν τα μολύβια. Με λίγα λόγια, του κάνουν τη “ζωή ποδήλατο”».

«Ο Νάκος ξέρει πως οι γονείς του με δυσκολία μπορούν να του προσφέρουν τα τετράδια και τα μολύβια που χρειάζεται, γιατί ακόμα οι δουλειές τους δεν είναι σταθερές. Όταν χτυπήσει κουδούνι για το σχόλασμα, και τα τρία παιδιά βιάζονται να φύγουν. Τι κρίμα που μένουν σε διαφορετικές κατευθύνσεις και δεν μπορούν να φύγουν μαζί».

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ που αφορούν την παραπάνω ιστορία και διευκολύνουν τη συζήτηση με τους μαθητές για το φαινόμενο του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο.

- Ποιοι είναι οι πρωταγωνιστές της ιστορίας;
- Άραγε πώς να αισθάνονται ο Γιώργος, η Μαρία, ο Νάκος;
- Γιατί άραγε ο Γιάννης και ο Νίκος ενοχλούν τον Γιώργο;
- Γιατί άραγε ο Γιάννης και ο Νίκος ενοχλούν τη Μαρία;
- Γιατί άραγε ο Γιάννης και ο Νίκος ενοχλούν τον Νάκο;
- Πώς άραγε νιώθουν ο Γιάννης και ο Νίκος όταν φέρονται έτσι στους συμμαθητές τους;
- Νομίζετε ότι ο Γιώργος φταίει για τον τρόπο που του συμπεριφέρονται;
- Πώς θα χαρακτηρίζατε τη συμπεριφορά του Γιάννη και του Νίκου;
- Τι θα μπορούσαν να κάνουν ο Γιώργος, η Μαρία και ο Νάκος για να αντιμετωπίσουν τη συμπεριφορά των συμμαθητών τους;
- Γιατί τα τρία παιδιά, παρότι είναι φίλοι, δε μιλάνε μεταξύ τους;
- Τι θα κάνατε αν βρισκόσασταν στη θέση των παιδιών;
- Πώς αισθάνεστε εσείς για τους πρωταγωνιστές της ιστορίας;
- Πώς αισθάνεστε για τον Γιάννη και τον Νίκο;
- Ποιους τρόπους θα προτείνατε στα πρόσωπα της ιστορίας ώστε να μπορέσουν να λύσουν το πρόβλημα που έχει δημιουργηθεί στο σχολείο;

